

af 1806, den saakaldte lettere Fæstetvang, idet han nemlig har sagt, naar Gaardeierne ville, saa kunne de sælge Fæstegaardene. Ja, dersom dette var rigtigt, saa kunde denne Bestemmelse have Noget for sig; men saaledes forholder det sig ikke, thi Godseieren kan ikke sælge, naar han vil, men kun naar Fæsteledighed indtræder (Tillisch: Nei!). Det ærede Medlem for Aalborg siger Nei (Ja!). Kan Godseieren sælge en enkelt Fæstegaard, førend Fæsteledighed indtræder? (Flere Stemmer: Ja, de kunne sælge med Fæsterne paa Samme.) Ja, det har jeg ikke Noget imod, det er ganske sandt, men saa er denne første Fæsters Besiddelsesadkomst der tilstede, og den Tid, naar han kan komme til at købe under en billigere Fæstetov, ligger i en vis Fremtid og kan altsaa ikke bruges som Maalestof, naar Afsløsningen skal indtræde strax, thi medens man siger, for Diebliffet er Loven saaledes, saa kan man ikke nægte, at inden den Tid kan den være anderledes. Naar man taler om en Mulighed, som først kan indtræde meget seent, saa maa man ikke blive staaende alene ved denne Mulighed, men man maa ogsaa tage Hensyn til de forskjellige andre Muligheder, der kunne indtræde, og det er ikke meer umuligt, at der inden den Tid kan være en anden Fæstetov, end det er, at den nærværende kan bestaae til den Tid. Det betyder altsammen ligemeget i Mulighedens Rige, og vi skulle altsaa ikke bestemme den nærværende Tid efter en Maalestof, som først kan anlægges saa seent. Derfor er Fleertallet og med dem En af Mindretallet bleven staaende ved, at henholde sig til den strengere Fæstetov, til den Indskrænkning, som Godseieren for Diebliffet ved Overgangstiden er underkastet i sin Besiddelse med Hensyn til Fæstetovernes Sammenligning med frit Gods i Handel og Wandel. Denne Sammenligning har atter ført til at skulle bestemme den i Tal; thi det kan ikke nytte, at man, som man har sagt, vil overlade det til Taxationsmænd alene, idet disses Stilling vilde blive altfor vanskelig og vilkaarlig. Derfor har man søgt at sætte en Begrænsning for det Ringeste og en Begrænsning for det Meste. Dersom vi kunne vente, at dette Lovforslag kunde blive endelig bragt

igjennem Thingene i denne Samling, saa skulde jeg her indlade mig paa at godtgjøre og udvise, hvorfor vi have valgt netop een Femtedeel og to Femtedele, og jeg troer, at det skulde lykkes mig at godtgjøre, at der i disse Beregninger ligger en virkelig fornuftig Betydning i Henhold til, hvad Eiendomme under disse Forhold kunne være værd; men, da det kun gælder for os, som dele denne Anskuelse, om at opretholde en Grundsaetning indtil en senere Tid, hvor Loven virkelig kan komme til at træde frem, saa skal jeg ikke spille Tiden eller forhale Forhandlingerne ved at gaae ind paa dette Punkt. Jeg skal kun gjøre opmærksom paa, hvorledes vi, idetmindste jeg, og jeg troer, de fleste af Fleertallet med mig, betragte de andre Uendringsforslag. Det ene Uendringsforslag af to Medlemmer, Ordføreren og et Medlem med ham, betragter jeg for min Part som en Erkjendelse af Principet, men som en Vigen tilbage fra at udføre det i sin fulde Heelhed og som et Udbytte af en Misforstaaelse af § 10, som jeg ret snart skal komme til. Det er imidlertid et af disse Overgangstilbud, et af disse foreløbige Vilkaar, som man kunde tænke sig, at det kunde blive nødvendigt at tale nærmere om, naar Loven laa til allerførste Behandling, efter at have gennemgaaet alle Stadier og efter at have været saa lykkelig at faae en Indenrigsminister, som vilde anbefale Loven til Kongen; men, saalænge det ærede Medlem fra Aalborg (Tillisch) truer os saa stærkt, saa vil jeg ikke forfølge denne Sag længere, saa vil jeg ikke give en Fingersbred til Nogetsomhelst, der efter min Mening ikke er et sandt Princip. Hvad derimod det Uendringsforslag angaaer, som er stillet af min ærede Rado (Mourier) og andre Medlemmer, saa behøver jeg, troer jeg, kun at sige til Forsamlingen, at den Omstændighed, at min ærede Rado har sluttet sig til det, formodentlig vil være tilstrækkelig Grund for, at Ingen, der vil det Princip, som indeholdes i § 9, og vil have en i det Hele nyttig og brugbar Lov, skal slutte sig til det (Mourier: Subsidiært). „Subsidiært“, siger min ærede Rado. Nei, ikke engang subsidiært; thi, dersom dette Uendringsforslag kommer ind i Loven, saa vil den blive skadelig for Bonden og skadelig for Godseieren